

# تأثیر آموزش تغذیه و بهداشت با مدل ادراکی به مادران بر رشد دانش آموزان راهنمایی دخترانه شیراز (۱۳۸۴)

دکتر موسی صالحی<sup>۱</sup> - سید حمید رضا طباطبائی<sup>۲</sup> - عباسعلی رضائی<sup>۳</sup> -  
عاطفه اصغریان<sup>۴</sup> - مطهره حیدری<sup>۴</sup>

## چکیده

**زمینه و هدف:** بر اساس مدل ادراکی یونیسف رفتار افرادی که به نحوی در مراقبت از کودکان نقش دارند، در پیامد رفتار مراقبت یعنی رشد کودک، تأثیر فراوان دارد. شاخص آنتروپومتریک وزن و قد برای سن (WAZ و HAZ) برای تشخیص سوء تغذیه و پایش رشد به طور گسترده به کار می‌رود. مطالعه حاضر با هدف تأثیر آموزش تغذیه و بهداشت با مدل ادراکی به مادران بر رشد دانش آموزان راهنمایی دخترانه شیراز انجام شد.

**روش تحقیق:** در یک مطالعه نیمه تجربی همه دانش آموزان دختر در سه مدرسه راهنمایی از ناحیه چهار شیراز که به صورت تصادفی انتخاب شدند، مورد ارزیابی قد و وزن و سن قرار گرفتند و شاخصهای وزن برای سن و قد برای سن با نرم افزار EPI محاسبه و دخترانی که شاخصهای مذکور در آنها کمتر از ۱- بود، مورد بررسی قرار گرفتند. مادران این دختران هفته‌ای یک بار به مدرسه دعوت شدند و به آنان در زمینه‌های تغذیه، سلامتی، برنامه‌ریزی درسی و تحرک و ورزش آموزش داده شد. پنج ماه بعد، قد و وزن دختران اندازه‌گیری و شاخصهای وزن برای سن و قد برای سن مجدداً محاسبه گردید. دانش آموزان دختر ناحیه سه شیراز (که از نظر اقتصادی شبیه ناحیه چهار بودند)، به عنوان شاهد انتخاب شدند. مادران در گروه شاهد آموزش ندیدند و تمامی شاخصهای فوق در ابتدا و انتهای مطالعه اندازه‌گیری شد. داده‌های جمع‌آوری شده، با استفاده از روش تحلیل روند خطی در نسبتها و آزمونهای آماری t زوج شده در سطح معنی‌داری  $P \leq 0/05$  مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

**یافته‌ها:** مقایسه مقادیر فوق رشد معنی‌داری را در شاخص وزن به سن نشان داد ( $P < 0/038$ ). تغییر معنی‌داری در شاخص قد به سن مشاهده نشد ( $P = 0/34$ ). تغییرات شاخصهای فوق در گروه شاهد در این مدت معنی‌دار نبودند. انتقال دختران مورد مطالعه از ناحیه سوء تغذیه شدید و متوسط به ناحیه سوء تغذیه خفیف هم در این مدت زمان حائز اهمیت و معنی‌دار بود ( $P < 0/05$ ).

**نتیجه‌گیری:** در این مطالعه با استفاده از آموزش به والدین ۲۵٪ دختران به رشد لازم رسیدند و رشد همه افراد دچار سوء تغذیه شدید بهبود یافت؛ به نظر می‌رسد آموزش تغذیه به مادران روش مؤثری در جهت کاهش سوء تغذیه دانش آموزان دختر باشد و لزوم برگزاری کلاسهای آموزشی برای مادران در زمینه تغذیه ضروری به نظر می‌رسد.

**واژه‌های کلیدی:** آموزش؛ مدل ادراکی؛ تغذیه؛ رشد

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (دوره ۱۵؛ شماره ۱؛ بهار سال ۱۳۸۷)

دریافت: ۱۳۸۵/۸/۲۲ اصلاح نهایی: ۱۳۸۶/۸/۶ پذیرش: ۱۳۸۶/۹/۱۳

<sup>۱</sup>. نویسنده مسئول؛ استادیار گروه آموزشی تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

آدرس: شیراز- ص پ ۷۱۶۴۵-۱۱۱ تلفن: ۰۷۱۱-۷۲۵۱۰۰۱ نمابر: ۰۷۱۱-۷۲۶۰۲۲۵ پست الکترونیکی: salehi@yahoo.commoosa

<sup>۲</sup> مربی گروه آموزشی اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

<sup>۳</sup> کارشناس ارشد اپیدمیولوژی؛ دانشگاه علوم پزشکی زابل

<sup>۴</sup> دانشجوی کارشناسی تغذیه